

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného a soudců Jana Kratochvíla a Martina Bobáka ve věci

žalobce:

HBR SPACE SE, IČO: 078 98 525,
sídlem Křižovnická 6, Praha 1,
zastoupený Mgr. Davidem Šmrhou, advokátem,
sídlem Malická 11, Plzeň

proti

Ministerstvo životního prostředí

žalovanému:

sídlem Vršovická 65, Praha 10

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 10. 2022, č. j. MZP/2021/560/1436,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Rekapitulace předchozího řízení a obsah správního spisu

1. V této věci se jedná o přestupek v oblasti ochrany lesů. Městský soud rozebírá, proč neplnění preventivních povinností a nepřijetí bezodkladných opatření proti kůrovci představuje ohrožovací přestupek. Soud se rovněž zabývá zproštěním odpovědnosti za přestupek (liberací) a přiměřeností pokuty.
2. V roce 2018 se v českých lesích šířila kůrovcová kalamita. Aby se zabránilo rozšíření škodlivých činitelů na les, musí každý vlastník lesa sledovat a zaznamenávat výskyt a rozsah škodlivých činitelů, především pak preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů, například lýkožrouta smrkového [§ 32 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)].
3. Česká inspekce životního žalobci zaslala dne 27. 9. 2018 výzvu ke zpracování kůrovcem napadených stromů. Termín pro zpracování kůrovci napadených stromů určila jako neprodleně, nejpozději do 14 dní od doručení této výzvy.
4. To žalobce neučinil a umožnil tak další šíření kůrovce. Za to jej Česká inspekce životního prostředí uznala vinným ze spáchání přestupku podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa (zákon o ČIŽP). Toho se dopustil tím, že ohrozil životní prostředí v lesích vytvořením podmínek pro působení biotických a abiotických činitelů. Na svých lesních pozemcích nacházející se v Újezdu u Tišnova nezajistil provedení včasné a řádné asanace kůrovcových ohnisek, tvořených přibližně 390 stromy, což představovalo cca 300 m³ smrkové dřevní hmoty. Uvedeným zanedbáním bylo umožněno kalamitně se přemnožujícím hmyzím škůdcům – kůrovci (lýkožrout smrkový – *Ips typographus*, lýkožrout lesklý – *Pityogenes chalcographus*) dokončit vývoj, vylétnout a rozšířit se do okolních lesních porostů. Inspekce mu za toto jednání uložila pokutu ve výši 500 000 Kč.
5. Rozhodnutí následně přezkoumalo Ministerstvo životního prostředí, které v plném rozsahu odvolání zamítlo. Konstatovalo, že nebyla porušena žádná ze základních zásad správního řízení namítaných žalobcem (zásada šetření práv a oprávněných zájmů, zásada veřejného zájmu, zásada materiální pravdy a zásada veřejné správy jako služby veřejnosti). V rozhodnutí inspekce bylo jednoznačně prokázáno zanedbání ochrany lesa.
6. Žalovaný se plně ztotožnil se skutkovým stavem zjištěným inspekcí, neboť jediný důkaz předložený žalobcem, vyjádření odborného lesního hospodáře pana M., nevyvrací zjištění inspekce, naopak je s ním v souladu. Pan M. tvrdil, že v říjnu se již ve stromech na pozemku žalobce žádný kůrovec nenacházel. Vzhledem k vývojovému cyklu kůrovce bylo inspekcí předpokládáno, že přibližně během září kůrovec ze stromu vylétne. Proto je logické, že v říjnu po něm zůstanou u části stromů pouze sterilní souše.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

7. Žalobce dále namítal, že povinnost měla být splněna do pozdějšího data, než jaké ve svém rozhodnutí stanovila inspekce (nikoliv do 30. 9. 2018, ale až do 18. 10. 2018). Žalovaný uvedl, že stanovení data není rozhodnou skutečností, protože povinnost nebyla splněna ani minimálně o čtyři měsíce později, jak vyplynulo ze šetření inspekce dne 7. 3. 2019. Dále konstatoval, že žalobce svým jednáním způsobil škodlivý následek, protože umožnil kůrovci se rozšířit do okolních lesních porostů. Kůrovcem následně nebyly napadeny pouze žalobcovy lesy, ale vyskytl se také na sousedních pozemcích. K námitce, že žalobce pouze postupoval v souladu s Opatřením obecné povahy vydané MZe pod č. j. 18918/2019-MZe-16212, se žalovaný vyjádřil tak že, opatření nabylo účinnosti až po spáchání přestupku, nevztahovalo by se na žalobce místně, protože nebyl zařazen do tzv. červené zóny a navíc se týkalo nahodilé těžby kůrovcových souší, což však nebylo předmětem tohoto řízení.
8. K námitce, že žalobce nemohl objektivně lhůtu k nápravě stihnout, žalovaný uvedl, že příslušný odborný lesní hospodář a následně i inspekce jej upozorňovali s předstihem na nutnost neprodleného asanačního zásahu. Přičemž o potenciálním riziku napadení porostu kůrovci věděl žalobce již od koupě předmětných pozemků. Žalovaný uvedl, že se žalobce se zápisem do katastru nemovitostí stal vlastníkem lesních pozemků se všemi právy a povinnostmi. Zajištění řádné ochrany lesa je proto jeho odpovědností.
9. Na závěr se žalovaný vyjádřil také k uložené pokutě. Z rozhodnutí inspekce je patrné, že inspekce při stanovování výše pokuty zohlednila několik polehčujících okolností. Zmínila, že významnou příčinou chřadnutí smrkových lesních porostů jsou klimatické vlivy. Rovněž byla zohledněna povaha činnosti žalobce, tedy že není osobou podnikající v lesnictví či odborníkem v této oblasti. Nicméně konstatovala, že žalobce jako vlastník spravující lesní majetek má být obeznámen se svými právy a povinnostmi plynoucími z příslušných právních předpisů. Vzhledem ke všemu výše uvedenému byla žalobci uložena pokuta ve výši 10 % z maximální možné částky. Žalovaný tuto pokutu shledal přiměřenou.
10. Správní orgány se zabývaly také otázkou, zda pokuta pro žalobce nebude likvidační. Žalovaný proto nahlédl do Sbírky listin a Insolvenčního rejstříku. Z nich ani z jiných podkladů předložených žalobcem nevyplývalo, že by pokuta měla být likvidační. Žalovaný taky zdůraznil, že v případě, že by snad nebyl žalobce schopen zaplatit celou částku ve stanoveném termínu, je oprávněn požádat příslušný celní úřad o povolení posečkáni úhrady pokuty nebo jejího rozložení na splátky.

II.

Argumentace účastníků

1. Argumentace žalobce

11. Žalobce s rozhodnutím ministerstva životního prostředí ani s rozhodnutím inspekce životního prostředí nesouhlasí a napadl je žalobou. Žalobce namítá vícero pochybení.

1. 1. Nepřezkoumatelnost a porušení základních zásad správního řízení

12. Žalobce nejprve namítá nepřezkoumatelnost celého rozhodnutí. Žalovaný se dle něj většinou jeho odvolacích námitek nezabýval. Žádným způsobem nehodnotil Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

argumentaci žalobce a účelově bral v úvahu pouze skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce. Rozhodnutí je také nejasné, protože popis skutku, jak je obsažen ve výrokové části, je v rozporu s odůvodněním tohoto rozhodnutí. Inspekce neukládala pokutu za to, že bylo kůrovci umožněno dokončit vývoj, vylétnout a rozšířit se do okolních porostů, ale za nevytěžení dřevní hmoty. Žalobce v tomto spatřuje dva odlišné skutky a vidím v tom porušení zásady totožnosti skutku.

13. Žalobce dále namítá, že v rámci správního řízení bylo porušeno několik základních zásad správního řízení: zásada šetření práv a oprávněných zájmů (správní orgány se nezabývaly zcela specifickými okolnostmi případu, nepřihlédly ke skutečnostem, které byly ve prospěch žalobce, potrestaly jej za povinnost, kterou nejenže nešlo splnit, ale dále tato povinnost byla v této situaci neopodstatněná), zásada veřejného zájmu (žalobce je trestán za následek, který nebyl vyvolán jeho předchozím zaviněným jednáním), zásada materiální pravdy (správní orgán zjišťoval pouze skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce, navíc nevzal v úvahu, že žalobce nakonec dřevní hmotu vytěžil, byť v pozdějším než původně stanoveném termínu), zásada veřejné správy jako služby veřejnosti (žalobce dne 24. 7. 2019 nakonec dřevní hmotu vytěžil, tuto skutečnost však žalovaný vůbec nevzal v potaz).

1. 2. Ke spornému přestupku

14. Soud námitky žalobce týkající se právního posouzení přestupku rozdělil do třech částí. První se týká objektivní stránky spáchání přestupky. Žalobce na základě šetření odborného lesního hospodáře tvrdí, že jeho jednáním nevznikl žádný škodlivý následek. Za druhé tvrdí, že u něj nelze dovodit zavinění. Ve třetí části nastiňuje, proč jsou u něj přítomny liberační důvody.
15. Žalobce namítá, že lhůta ke zpracování kůrovcem napadených stromů byla pozdější, než jakou uvádí správní orgány. V dokumentu s názvem "Výzva ke zpracování kůrovcem napadených stromů" byla stanovena lhůta 14 dnů od doručení, tzn. do 18. 10. 2018. Je sice pravdou, že žalobci byl předtím zaslán dokument, ve kterém byla lhůta stanovena do 30. 9., ale žalobce se domnívá, že nová lhůta nahrazuje lhůtu předchozí. Z tohoto důvodu měla být povinnost splněna až k datu 18. 10. 2018.
16. Žalobce zásadní část své žalobní argumentaci opírá o skutečnost, že si zajistil kontrolu ze strany odborného lesního hospodáře pana M. dne 17. 10. 2018. Při prohlídce bylo zjištěno, že napadené stromy jsou již dávno opuštěné kůrovcem a jedná se o tzv. sterilní souše. To znamená, že k tomuto datu už kůrovec ze stromů vylétl. Na základě této skutečnosti rozvádí svou argumentaci dvěma směry.
17. Nejprve tvrdí, že nebylo dostatečně prokázáno, že se kůrovec na podzim 2018 na žalobcových pozemcích nacházel. Žalovaný tvrdí, že kůrovec měl být zjištěn ke dni 31. 10. 2018. Z rozhodnutí ale není patrné, v jakém množství měl být ve dřevě přítomen. S ohledem na roční dobu lze dle žalobce předpokládat, že se muselo jednat o poslední generaci kůrovce před zazimováním, která je navíc ze všech generací nejslabší. Pokud navíc bylo zjištěno, že většina napadených stromů byla již kůrovci opuštěna, tak z toho lze dovodit pouze to, že u těchto stromů se někdy v minulosti kůrovec nacházel (tyto výletové otvory mohly pocházet např. z roku 2017, kdy skutečně kůrovec zjištěn na těchto pozemcích byl), ale nelze z toho s jistotou tvrdit, že pocházejí z roku 2018. Pokud nebylo zjištěno přesné množství kůrovců a většina

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

stromů byla kůrovci opuštěna, tak nelze žalobci klást za vinu ohrožení životního prostředí.

18. Jako důkaz podle něj nedostačuje ani skutečnost, že okolní pozemky byly posléze napadeny kůrovcem. Žalobce uvádí, že pokud na okolních pozemcích na jaře 2018 kůrovec zjištěn nebyl, ale naopak na podzim 2018 už ano, nelze prokazatelně dovodit, že tento následek byl způsoben šířením kůrovce ze žalobcových pozemků. Kůrovec se mohl rozšířit z jiných okolních pozemků a závěr, že se tak stalo právě ze žalobcových, je pouhá spekulace.
19. Za druhé tvrdí, že pokud byly stromy již opuštěné kůrovci, tak tím že je nevytěžil do stanovené doby, neporušil svou povinnost a neohrozil tak životní prostředí. Opírá se o skutečnost, že v roce 2019 vydalo Ministerstvo zemědělství opatření, ve kterém reagovalo na situaci přetížených těžařských společností objevujících se v předcházejících letech. V něm nastavilo priority v péči o ochranu lesa, kdy vzhledem k nedostatku zpracovatelských kapacit, lze možno ponechat kůrovcové souše v lesních porostech, dokud nebudou k dispozici kapacity pro jejich zpracování. Cílem opatření je, aby byly maximálně efektivně využity těžební kapacity v oblastech, ve kterých se kůrovci stále nacházejí. Žalobce pouze postupoval v souladu s tímto opatřením, které sice nabylo účinnosti až v roce 2019, ale bylo by absurdní, kdyby byl trestán za to, že jednal úředníky doporučeným postupem.
20. Žalobce tak nenaplnil znak společenské škodlivosti, protože porušením této povinnosti nenastal žádný škodlivý následek. Z tohoto důvodu se podle žalobce nemůže jednat o přestupek.
21. V druhé části žalobce uvádí, že z jeho strany nelze dovodit zavinění. Vysvětluje to tím, že byl v té době dceřinou společností a sám žádnou podnikatelskou činnost fakticky nevykonával. Předmětné lesní pozemky sloužily k zajištění úvěrů zajišťovacím převodem vlastnického práva. Nepředpokládal proto, že pozemky bude mít ve vlastnictví delší dobu a jeho vztah k pozemkům byl čistě formální. Dluh ze strany dlužníků nebyl do sjednaného dne uhrazen, a proto si ponechal pozemky ve vlastnictví delší dobu, než měl v úmyslu. Tuto skutečnost nemohl nijak ovlivnit. Navíc bylo domluveno, že povinnosti vlastníka lesa za něj bude vykonávat třetí subjekt.
22. Ve třetí části tvrdí, že jsou u něj dány liberační důvody. Žalobce namítá, že lhůta k vykácení stromů byla příliš krátká a vzhledem k přetíženým dřevařským společnostem objektivně nespílitelná (dokument ze 5. 9. 2018 byl žalobci doručen do datové schránky 20. 9. 2018, přičemž lhůta v něm byla stanovena na 30. 9. 2018). Žalobce učinil vše, co bylo v jeho silách, aby své povinnosti dostál. Snažil se sehnat dřevařskou společnost, ale vzhledem k jejich nedostatku, to nebylo možno v dané lhůtě stihnout. Dále upozorňuje, že jeho předmět podnikání se netýká hospodaření s lesy, neměl proto ani stroje ani personál, aby těžbu mohl vykonat sám.

1.3. Výše pokuty

23. Žalobce upozorňuje, že vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, zejména pak k tomu, že učinil vše, co bylo v jeho silách, aby předešel vzniku škody na životním prostředí, je uložena sankce nepřiměřená a vymykající se běžné rozhodovací praxi. Ke škodě dle něj navíc ani nedošlo, žalobce nabyl pozemky na přechodnou dobu a hospodaření v lesích není předmětem jeho podnikání (tyto povinnosti měl na základě

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

dohody obstarávat předchozí vlastník). Pokud porušil svou povinnost, stalo se tak vlivem okolností na vůli žalobce zcela nezávislých. Vzhledem k těmto specifickým okolnostem je uložená pokuta zcela zjevně nepřiměřená. Navíc z rozhodnutí není zřejmé, jakým způsobem žalovaný přihlédl k polehčujícím okolnostem, které údajně vzal v úvahu. Dále žalobce namítá, že správní orgán dostatečně neodůvodnil, proč byla pokuta v takto vysoké částce stanovena a zda taková výše pokuty skutečně odpovídá jiným shodným nebo podobným případům. Podle žalobce by měl správní orgán doložit porovnáním s jinými případy, že se nejedná o exces při ukládání pokuty.

24. Následně žalobce namítá, že výše pokuty by pro něj mohla mít likvidační charakter. Tvrdí, že v letech 2018-2019 byla jeho společnost ve ztrátě a za rok 2020 jen ve velmi mírném zisku, který však ani zdaleka nedosahuje výše uložené pokuty.

2. Argumentace žalovaného

25. Žalovaný považuje žalobu za nedůvodnou a navrhl, aby ji soud zamítl. Ve svém vyjádření odkázal především na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

III.

Posouzení žaloby městským soudem

26. Dne 27. 2. 2024 se ve věci konalo jednání před soudem, při kterém žalobce i žalovaný setrvali na své argumentaci z písemných podání. Žalobce zdůraznil, že pokuta byla zcela nepřiměřená. Nelze vycházet z majetku žalobce, neboť ten byl tvořen pozemky, které však držel pouze pro svou mateřskou společnost.
27. Soud při jednání provedl důkaz přiznáními žalobce k dani z příjmů za roky 2018-2020 a rozvahy žalobce za tyto roky. Z přiznání vyplývá, že žalobce byl v letech 2018 a 2019 ve ztrátě a v roce 2020 vykázal kladný hospodářský výsledek ve výši 184 100 Kč. Z rozvah žalobce vyplývá, že aktiva činila 21 mil. Kč a to jak ke konci roku 2018, tak shodně 2019 i 2020.

1. Nepřezkoumatelnost a porušení základních zásad

28. K námitce nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí soud předně uvádí, že zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76). To však není případ napadeného rozhodnutí.
29. Předně žalobcovy námitky ohledně nepřezkoumatelnosti jsou velice obecné. Proto soud také pouze obecně konstatuje, že nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí ve výše uvedeném smyslu neshledal.
30. Není pravdou, že žalovaný se nezabýval námitkou týkající se vyjádření pana M. Naopak pečlivě na s. 11-12 napadeného rozhodnutí vysvětlil, z jakého důvodu nejenže není v rozporu se skutkovým zjištěním správních orgánů, ale dokonce do nich logicky

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

zapadá. Vzhledem k tomu, že žalobce znovu argumentuje předmětným vyjádřením, soud se jím bude zabývat v rámci posouzení zákonnosti rozhodnutí.

31. Dále žalobce k nepřezkoumatelnosti namítá, že žalovaný bral v úvahu pouze skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce. K tomuto dále dodává, že správní orgán formálně zhodnotil polehčující okolnosti, avšak reálně je ve svém rozhodnutí nerefletoval. Vzhledem k tomu, že tato námitka se týká uloženého trestu, soud se k ní vyjádří v pasáži vztahující se k uložené pokutě.
32. Městský soud k porušení základních zásad uvádí následující. Žalobce ve své námitce konkretizuje, v čem spatřuje porušení každé z těchto zásad. Tyto konkrétní námitky se týkají spáchání skutku nebo výše uložené pokuty. Vzhledem k tomu, že tyto okolnosti jsou také namítány samostatně, soud jim věnuje pozornost v příslušných pasážích níže. Obecně ale uvádí, že žádná z těchto zásad porušená nebyla, jak již žalobci přesvědčivě vysvětlil žalovaný v napadeném rozhodnutí. Soud se s jeho názory plně ztotožňuje a odkazuje na ně.

2. Ke spornému přestupku

33. Ochrana lesa je jednou z nejdůležitějších povinností vlastníka lesa. Zákonodárce jejím zavedením sleduje několik legitimních cílů: jednak zájem na zachování lesů, jednak zájem na ochraně životního prostředí v lesích. Právní úprava povinnosti chránit les je obsažena ve více právních předpisech. Povinnosti směřující k zachování lesů upravuje lesní zákon, zatímco povinnosti k ochraně životního prostředí, resp. ekosystému v lesích obsahuje zákon o ČIŽP. Ačkoli zmíněné zákony sledují odlišný zájem, výklad některých ustanovení jednoho zákona se neobejde bez druhého.
34. Tak tomu je u sporného přestupku podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o ČIŽP. Ten uvádí, že fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a nebiotických činitelů. Jedná se o ohrožovací přestupek, který lze spáchat i opomenutím (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 17. 7. 2008, čj. 1 As 15/2007141, č. 1727/2008 Sb. NSS).
35. Uvedená skutková podstata nepřímě stanoví pravidlo chování, podle něhož nikdo nesmí konáním nebo opomenutím ohrozit či poškodit životní prostředí v lesích tím, že vytvoří podmínky pro působení škůdců nebo jiných nežádoucích činitelů. U vlastníka lesa je navíc nutné přihlídnout k povinnostem, které mu ohledně péče a ochrany lesa ukládá lesní zákon (srov. rozsudek ze dne 8. 6. 2011, čj. 3 As 11/201169).
36. Podle § 32 odst. 1 lesního zákona musí vlastník lesa provádět preventivní opatření proti škodlivým činitelům na les, jako lýkožroutu smrkovému coby škodlivému organismu [srov. § 2 písm. f) lesního zákona]. Citované ustanovení pak příkladem uvádí, co se preventivními opatřeními rozumí. Vlastník lesa musí zejména sledovat a zaznamenávat škodlivé činitele a preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů [srov. § 32 odst. 1 písm. a) a b) lesního zákona]. Pokud nastane mimořádná událost a vzniknou nepředvídané škody v lese, musí je bezodkladně odstranit a zmírnit jejich následky (§ 32 odst. 3 lesního zákona).
37. Podstatou ohrožovacího deliktu je, že k jeho dokonání postačuje ohrožení chráněného zájmu. Pro účely trestního práva (k němuž lze v případě správního trestání přihlídnout) jsou ohrožovací delikty definovány tak, že „k jejich dokonání postačuje Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

pouhé ohrožení chráněného zájmu. Jejich následek spočívá ve vyvolání situace, při níž hrozí reálné nebezpečí, a chybí jen jeden nebo několik málo aktů k tomu, aby nastala porucha, k níž vyvolaný stav směřuje“ (Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, Praha, 2012, s. 2768). Ohrožovací následek znamená vyvolání stavu, který představuje pro objekt přestupku (tedy pro určitý zájem společnosti chráněný zákonem) hrozbu jeho poruchy neboli stav nebezpečí. Poruchový následek pak znamená již přímý zásah objektu přestupku (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 10. 2015, č. j. 8 As 50/2015–39).

38. Jak žalobce uvádí, lesy nebyly předmětem jeho podnikání, a proto vyčkával na výzvu k provedení těžby kůrovcem napadeného dříví. V této době už ale bylo příliš pozdě, protože všechny těžářské společnosti už byly vytíženy. Žalobce uzavřel kupní smlouvu k předmětným pozemkům dne 3. 7. 2018. Přičemž už před uzavřením smlouvy mohl zahájit přípravy nebo posoudit svou schopnost plnit povinnosti, které mu ukládá zákon. Žalobce tak neplnil svou povinnost dlouhodobě sledovat stav svých lesů, kterou mu ukládá § 32 lesního zákona.
39. Soud dodává, že stanovení přesné lhůty, do které měl žalobce povinnost vytěžit postiženou část dřeva, není pro tento případ relevantní. Povinností žalobce bylo preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení lesních organismů i bez upozornění.
40. Lze také dodat, že při šetření dne 7. 3. 2019 inspekce zjistila, že žalobce ani v tomto termínu nezajistil zpracování kůrovcem napadené dřevní hmoty. To znamená, že žalobce nestihl dřevo vytěžit nejen ve stanovené lhůtě, ale ani téměř půl roku poté, kdy tak měl učinit. Není tedy zřejmé, v čem by žalobci pomohlo, kdyby lhůta byla delší.
41. Zásadní může být jiná námitka žalobce, že na podzim roku 2018 nebyly stromy v jeho lesích napadeny kůrovcem, a pokud ano, tak pouze v minimálním množství, které nemohlo ohrozit ostatní lesy. Městský soud k tomu uvádí následující. Rovněž při správním trestání platí trestněprávní zásady, především zásada presumpce neviny a zásada in dubio pro reo. Správní orgán se nemůže spokojit jen se závěrem, že obviněný pravděpodobně spáchal přestupek. Naopak musí bez důvodných, rozumných pochybností prokázat, že obviněný svým jednáním naplnil všechny znaky skutkové podstaty přestupku (rozsudek ze dne 27. 6. 2013, čj. 7 As 145/2012-39, včetně tam cit. starší judikatury). Povinnost prokázat přestupek má pouze správní orgán nehledě na to, zda se obviněný aktivně hájí či využije svého práva mlčet. Správní orgán postupuje v řízení o přestupku tak, aby zjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o přestupku (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 14. 1. 2014, čj. 5 As 126/2011-68, č. 3014/2014 Sb. NSS, body 21 a 22).
42. Tak inspekce učinila. Městský soud konstatuje, že zjištění o přítomnosti kůrovce, inspekce opírala o inspekční činnost v této lokalitě, v době, kdy dotčené lesní pozemky byly ve vlastnictví předchozího vlastníka, a dále o skutečnosti zjištěné při místním šetření inspekce, konané v září roku 2018. Na předmětném lesním majetku byly při tomto místním šetření zjištěny nové kůrovcem napadené stromy s posledními vývojovými stádii kůrovce. Vzhledem k vývojovému cyklu kůrovce, který trvá přibližně 10 týdnů, je zcela zřejmé, že k dalšímu napadení předmětné dřevní hmoty došlo během vegetačního období roku 2018. Toto potvrzuje i vyjádření místně příslušného odborného lesního hospodáře. To by vysvětlovalo i vyjádření pana M.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Ten tvrdil, že ke dni 17. 10. 2018 byly na žalobcových pozemcích nalezeny pouze sterilní souše (tzn. že v nich již žádný kůrovec nebyl). Respektive pokud v září byli ve stromech objeveni kůrovci v posledním vývojovém stádiu, je zcela logické, že v druhé polovině října se v lese již nenacházely čerstvě napadené stromy, ale pouze stromy již kůrovcem opuštěné nebo sterilní kůrovcové souše.

43. Nelze dát za pravdu žalobci v tom, že pokud v druhé polovině října už byly stromy opuštěné kůrovcem, tak to znamená, že se v těchto stromech kůrovec v předcházejících měsících nenacházel, případně tyto výletové otvory pocházejí z předchozích let. Žalobce totiž nebere v potaz předchozí zjištění komise, pouze konstatuje, že vyjádření p. M. je s nimi v rozporu, a proto musí být chybná. Nicméně jak soud ukázal výše, toto není pravdou. Z tohoto důvodu tyto námitky také neobstojí.
44. Opomenutí žalobce provádět opatření proti lýkožroutům má příčinnou souvislost se zjištěnými následky (dokončení vývoje nové generace škůdců, jejich následné rozšíření a ohrožení jiných stromů, nutnost vykácet nově napadené stromy, prořezávání lesních ploch a vůbec ohrožení životního prostředí, přesněji ekosystému v lesích).
45. Žalobce dále tvrdí, že u něj nelze dovodit zavinění ani ve formě nedbalosti, protože očekával, že tyto povinnosti za něj bude plnit třetí subjekt. Námitka týkající se zavinění ale neobstojí, protože u odpovědnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby se jedná o odpovědnost objektivní, tzn. tato odpovědnost se uplatní bez ohledu na zavinění (§ 21 odst. 1, 2 zákona 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dále jen "přestupkový zákon"). Je tomu tak především z praktických důvodů, protože porušení povinností stanovených právnické osobě je často výsledkem činnosti fyzických osob za ni jednajících a bylo by zdlouhavé a obtížné zjišťovat a dokazovat zavinění těchto osob. Právnické osoby se nicméně můžou objektivní odpovědnosti zprostit tak, že prokážou, že vynaložily veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránily (§ 21 odst. 1 přestupkového zákona).
46. Městský soud chápe, že se žalobce ocitl v nezáviděníhodné situaci, kdy získal do vlastnictví lesy v době kalamitně se přemnožujících kůrovců, s jejichž obstaráváním jako laik neměl zkušenosti. Nicméně jako každý vlastník měl povinnost zjistit si, jaké povinnosti jako vlastník má. Tyto povinnosti platí pro všechny vlastníky shodně.
47. Soud nepřisvědčil ani argumentaci žalobce, že u něj nastaly liberační důvody. Kůrovcové kalamity se v České republice vyskytují již od roku 2015. Předchozí vlastník předmětných pozemků obdržel pokutu za nedostatečné řešení problémů s kůrovci. Žalobce měl očekávat, že i v roce 2018 se může objevit kůrovcová kalamita (jak se taky skutečně stalo). Pokud nabýval lesy do vlastnictví s tím, že věděl, že nemá prostředky na řešení této kalamity sám, ani si nezajistil dopředu těžařskou společnost, nelze se z jeho strany dovolávat liberačních důvodů.
48. Městský soud připomíná, že v právu životního prostředí platí zásada předběžné opatrnosti (§ 13 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí). Ta ukládá každému povinnost jednat tak, aby zamezil jakékoliv škodě na životním prostředí, a to i v případě, kdy není předem jisté, zda škoda vznikne. Vždy je nutné vycházet z nejhoršího možného scénáře a na něj se připravit (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2008, čj. 1 As 94/200853, obec Police).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

49. K tvrzené námitce žalobce, že sice formálně vlastníkem byl, nicméně povinnosti za něj měl plnit třetí subjekt, je třeba upozornit, že tato povinnost dle zákona náleží vlastníku. Této odpovědnosti se subjekt nemůže zprostit odkazem na smluvní ujednání či odkazem na porušení povinnosti ze strany smluvního partnera (rozsudek NSS ze dne 9. 2. 2011, čj. 1 As 112/2010-52, bod 38).
50. Žalobce dále vznáší námitku, že správní orgány porušily zásadu totožnosti skutku. Inspekce dle něj neukládala pokutu, za to že bylo kůrovci umožněno dokončit vývoj, vylétnout a rozšířit se do okolních porostů, ale za nevytěžení dřevní hmoty. Městský soud k tomu uvádí, že se jedná o jeden skutek. Žalobce právě tím, že nezajistil včasné vytěžení a asanování kůrovcových stromů, vyvolal stav ohrožení životního prostředí. Včasné vytěžení a asanování stromů je zásadní, protože jinak je kůrovci umožněno dokončit vývoj, respektive se rozšířit do okolních porostů. Nedostatečné provedení preventivních opatření vytváří podmínky pro působení škodlivých organismů. Tím, že toto zanedbal a vyvolal tímto způsobem ohrožení v lesích, se dopustil přestupku podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb. Pro tento čin bylo se žalobcem také zahájeno i řízení o přestupku. Soud tedy konstatuje, že nedošlo k porušení zásady totožnosti skutku.

3. Výše pokuty

51. Nutno předeslat, že stanovení výše pokuty za přestupek je výsledkem správního uvážení, jehož zákonnost je soudem přezkoumatelná jen v omezeném rozsahu. Při posuzování zákonnosti uložené sankce je tak soud k žalobní námitce oprávněn pouze hodnotit, zda správní orgán při stanovení její výše zohlednil všechna zákonem stanovená kritéria, zda jeho úvahy o výši pokuty jsou racionální, ucelené, koherentní a v souladu se zásadami logiky, zda správní orgán nevybočil z mezí správního uvážení nebo jej nezneužil nebo zda uložená sankce není likvidační (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 20. 4. 2010, čj. 1 As 9/2008-133, č. 2092/2010 Sb., nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012-36, č. 2671/2012 Sb. NSS).
52. Za přestupek udělila inspekce žalobci pokutu ve výši 500 000 Kč. Výši pokuty podrobně odůvodnila s využitím zákonných kritérií (§ 37 až 40 přestupkového zákona), přičemž žalovaný se s náhledem inspekce na hodnocení jednotlivých kritérií ztotožnil.
53. Jako polehčující okolnost inspekce přihlédla k tomu, že nečinnost žalobce byla sice zásadním, nikoliv však jediným faktorem, který měl za následek vytvoření podmínek pro negativní působení škodlivých biotických a abiotických činitelů, jelikož významnou roli hrály taktéž klimatické vlivy. Naopak jako přítěžující okolnost vzala v potaz, že žalobce měl již při nabytí předmětného majetku vědět o výskytu kůrovcových ohnisek a včas zajistit jejich zpracování. Inspekce přihlédla při stanovování výše pokuty také k předmětu podnikání žalobce, které se netýká hospodaření s lesy. Na základě účetní uzávěrky žalobce za rok 2019 usoudila, že pokuta pro něj nebude likvidační.
54. Jak je patrné z výše uvedeného, není pravdou, že správní orgány braly v potaz pouze skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce, zohlednily také, v jaké specifické situaci se

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

nacházel. Správní orgán nemusí dokazovat, jaká je běžná rozhodovací praxe v otázkách ukládání pokut, neboť samotné rozmezí a porovnání dává zákon, který stanoví, že za tento přestupek lze uložit pokutu až do výše 5 000 000 Kč. Soud uzavírá, že správní orgány v projednávané věci učinily přezkoumatelnou úvahu o důvodech uložené sankce, která není nepřiměřená i vzhledem k tomu, že byla uložena ve výši 10 % horní hranice sazby.

55. Skutečnost, že žalobce nakonec dřevní hmotu vytěžil, je pro posuzovaný případ irelevantní. Povinností žalobce bylo preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení lesních organismů. Z tohoto důvodu těžba dřeva až poté, co se kůrovec rozšířil, nemá vliv na samotné spáchání přestupku. Proto není třeba, aby správní orgány tuto skutečnost vzaly při určení druhu správního trestu a jeho výměry v potaz.
56. Městský soud ani neshledal uloženou pokutu likvidační. Likvidační pokutou Nejvyšší správní soud rozumí sankci, která je nepřiměřená osobním a majetkovým poměrům pachatele deliktu do té míry, že je způsobila mu sama o sobě přivodit platební neschopnost či ho donutit ukončit podnikatelskou činnost, nebo se v důsledku takové pokuty může stát na dlouhou dobu v podstatě jediným smyslem jeho podnikatelské činnosti splácení této pokuty a zároveň je zde reálné riziko, že se pachatel na základě této pokuty dostane do existenčních potíží. (usnesení čj. 1 As 9/2008-133, č. 2092/2010 Sb., bod 27).
57. Žalobce tvrdí, že je pro něj pokuta ve výši 500 000 Kč likvidační. Na podporu svých tvrzení navrhl provést důkaz přiznání k dani z příjmů z let 2018–2020. Z nich vyplývá, že byl v letech 2018 a 2019 ve ztrátě, naopak v roce 2020 již vykázal kladný hospodářský výsledek.
58. Soud k tomuto připomíná, že u posuzování likvidačního charakteru nehrají roli pouze příjmy právnické osoby, ale je nutné zvážit celkové majetkové poměry žalobce. Z rozvah žalobce vyplývá, že aktiva činila 21 mil. Kč a to jak ke konci roku 2018, tak shodně 2019 i 2020.
59. Z kupní smlouvy dále vyplynulo, že žalobce koupil předmětné pozemky (mezi nimiž jsou i zasažené lesy) za cenu, která činila 14 798 080 Kč.
60. Přitom nelze v tomto kontextu zohlednit, že žalobce pozemky držel pouze pro svou mateřskou společnost. Podstatné je, že žalobce sám byl vlastníkem těchto aktiv. Nelze také připustit scénář, aby aktiva, ke kterým se váže delikt ní jednání, byla vyvedena do jinak prázdných dceřiných společností a uložení a placení pokuty by bylo znemožněno argumentací, že dceřiná společnost nemá žádné příjmy a veškerý majetek drží pro svou mateřskou společnost. Tím by fakticky šlo obcházet ukládání a hrazení sankcí za delikt ní jednání.
61. Vzhledem k tomu, že cena samotných pozemků a jeho aktiva jsou několikanásobně vyšší než pokuta uložená správními orgány, neshledává soud danou pokutu pro žalobce likvidační. Žalobce také mohl požádat o úhradu pokuty ve splátkách.
62. Konečná výše pokuty je výsledkem komplexního vyhodnocení skutkových a právních stránek protiprávního jednání žalobce. Správní orgány, resp. inspekce se pohybovala v zákonných mezích (žalobci hrozila pokuta až 5 000 000 Kč), zohlednila všechna zákonná hlediska a vyhodnotila všechny podstatné okolnosti tak, aby pokuta byla

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

přiměřená přestupku. Je také třeba přihlídnout ke skutečnosti, že pokuta je přiměřená i vzhledem k tomu, že byla uložena ve výši 10 % dolní hranice sazby.

63. Jelikož soud neshledal uloženou pokutu nepřiměřenou, nebyl splněn předpoklad pro moderaci sankce ve smyslu § 78 odst. 2 soudního řádu správního, jenž vyžaduje, aby správní trest byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši.

4. Neprovedení důkazů

64. Soud neprovedl důkazy navrhované žalobcem: objednávka těžby ze dne 2. 4. 2019, Souhlas spol. MatPres s.r.o. se zpracováním a odvezení stromů, čestné prohlášení p. Vránka, Hlášení o požáru ze dne 29. 7. 2019, Usnesení Policie ČR, KŘ policie Jihomoravského kraje, OOP Tišnov ze dne 27. 8. 2019. Tyto dokumenty jsou součástí správního spisu, kterým se v soudním řízení správním dokazování neprovádí. Navíc tyto skutečnosti nejsou pro posuzovaný případ rozhodné. Mají pouze prokázat, že k vytěžení dřeva nakonec sice ze strany žalobce došlo, ale mnohem později než tak učinit měl. Jak je patrné z odůvodnění výše, tato skutečnost není pro posouzení spáchání přestupku rozhodující, a proto jsou dané důkazy nadbytečné.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

65. Městský soud tedy z výše uvedených důvodů neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 soudního řádu správního zamítl.
66. Žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Soud tedy ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 soudního řádu správního rozhodl, že žádnému z účastníků se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu v Brně.

Praha 27. února 2024

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.